

SÄÄTYTALON MAALAUSSVAIHEET

Arkistotutkimus

syys-loka 1987

E.M. Viljo

1. Maalausvaiheet yleisesti

Säätytalon interiöörit ovat maalausten osalta syntyneet pääpiirteissään kahdessa vaiheessa: alkuperäinen koristeluohjelma joka toteutettiin 1890ja maalausten laajamittainen uusiminen joka suoritettiin vuosina 1899-1904.

Ensimmäisen vaiheen koristelua leimasi kauttaaltaan italialainen renessanssityyli sellaisena kuin Gustaf Nyström sitä ilmeisen "oikeaoppisesti" sitä tulkitsi. Seinien väritys oli pääasiassa tummansävyistä, sapluunamaalatut katot sen sijaan vaaleita tai ainakin vaaleampia kuin seinät. Päätilat olivat hyvinkin rikkaasti koristellut erilaisilla sapluunakuvioilla, groteskeilla ja osin myös vapaammin toteutetuilla asetelmilla ja henkilösommitelmilla.

Liimaväri oli tässä vaiheessa hallitseva maaliaine, ilmeisesti halpuutensa vuoksi. Öljyväriä käytettiin, paitsi puuosien maalaamiseen, kohtiin joissa kulutuksen saattoi olettaa olevan suuren eli ovien ja ikkunoiden syvennykset, seinien alaosat sekä eteishallin ja pääportaikon pilarit ja pylvääät, joissa tavoiteltiin marmorimaista kuultoa.

Maalaustöiden urakointi oli annettu turkulaiselle S. Koskiselle ja hänen liikekumppanilleen Salomo Wuoriolle.

Viimeksi mainittu, joka ilmeisesti itsenäisesti hoiti tehtävää, oli Ruotsista tuonut ammattimiehiä (Långhjelm), joiden avulla Säätytalon suhteellisen vaativasta kuvaohjelmasta suoriuduttiin.

Koskisen ja Wuorion urakkatarjous oli huomattavasti alhaisempi kuin kilpailijoiden eli 19 300 mk kun muut vaativat työstä 26 000 - 33 600 mk.

Puuosien maalaus oli tärkeimpiä tiloja lukuunottamatta sisällytetty rakennusurakoitsijan, K. Siveniuksen sopimukseen.

Sopimus Koskisen ja Wuorion kanssa solmittiin 19.4.1890, ja heidän loppulaskunsa käsiteltiin rakennustoimikunnassa tammikuussa 1891. Urakkaan kuului myös rakennuksen ulkomaalaus, ja erinäisiä pienehköjä töitä sekä muutoksia kalliimpaan suuntaan teetettiin maalausurakoitsijoilla lisälaskutuksella.

Ensimmäisen vaiheen maalauksista on edelleen nähtävissä kolmen kokoussalin interiöörit, joihin on ilmeisesti tehty vain vähän muutoksia, porvaris- ja talonpoikaissäätyjen eteishuoneiden ja kanslioiden kattojen sekä pohjakerroksen eteishallin holvien groteskiaiheiset maalaukset, porvaris- ja talonpoikaissäätyjen kokoussalien lehterien maalaukset sekä porrassyöksyjen groteski- ja sapluunakuvioidet maalaukset.

Ensimmäisen vaiheen maalaustöitä vaivasi rahanpuute ja kiire. Nyströmin lausunnoista saa käsityksen että että laajamittainen uudelleen maalaus, johon ryhdyttiin jo yhdeksän vuoden kuluttua talon valmistumisesta, olisi

aiheutunut sisustusten puutteista. Uudelleen maalaus tapahtuikin kauttaaltaan öljyvärillä, mutta samalla peitettiin myös runsaasti alkuperäistä koristelua, joka taiteellisuudestaan tai ainakin taitavasta suorituksestaan huolimatta ei enää vastannut vuosisadan vaihteen makua. Värit muuttuivat vaaleammiksi tai kirkkaammiksi, ja koristelun osuutta vähennettiin sileiden seinäpintojen hyväksi.

Uutta koristeluohjelmaa, jota vielä on runsaasti nähtävissä, leimaavat myös heraldiset värit ja kansalliset emblemit. Seinien väritystä uusittiin suomalaisen punakeltaiseksi, ja valiokuntahuoneiden uusiin kuviofriiseihin Nyström suunnitteli yleisten koristeaiheiden lisäksi kansallisia tunnuksia, kuten vaakunoita tai tyylitellyn havunoksakuvion.

Talon uudelleen koristamisen manifestinomainen luonne ilmeni myös suuressa portaikossa, joka muutettiin väriyhdistelmältään hillitymmän tai yhtenäisemmän maalauksen ja kipsisen kasettikuvion avulla Runebergin Laki-ryhmän valoksen lavastukseksi.

Wuorio joka koko ajan toimi talon maalausten uusijana ja korjaajana teki pienen osan töistä korvauksetta, ehkä liikesuhdetta vahvistavana kaupanpäällisenä tai ehkä peräti vain tukeakseen projektin isänmaallisia tavoitteita.

2. Ulkomaalaus

Urakkasopimuksen (Sivenius) mukaan ulkoseinät piti rapata hienolla kalkkirappauksella, pylväiden ja pilastereiden

baasit sekä listat ja pilasterien kulmat sementtisekoitteisella rappauksella. Pääjulkisivun pylväikön pylväsjalustat oli rapattava sementtirappauksella.

Maalarien (S. Koskinen ja S. Wuorio) kanssa solmitun urakkasopimuksen mukaan seinäpinnat piti vetää tasaisiksi kalkkimaalilla, jonka jälkeen maalattaisiin harkkokuviot kukin "harkko" erikseen marmoroituna.

Gustaf Nyström allekirjoitti 28.3.1891 luettelon jäljellä olevista töistä (EA, VP 1891, SVA, 19), josta ilmenee, että arkkitehti halusi koristaa julkisivut korkokuvafriisillä. Koska tämä ei rakennusaikana ollut mahdollista ja fasadiarkkitehtuurin katsottiin vaativan siihen suunniteltua friisiä, rakennustoimikunta oli maalauttanut tilapäisen kuvanauhan. Tällaisesta onkin maininta rakennustoimikunnan päätöspöytäkirjassa (21.6.1890), jonka mukaan työ annettiin Koskisen ja Wuorion suoritettavaksi. Kuvanauha näkyy selvästi vanhimmissa talosta otetuissa valokuvissa (MV, H0, KA sekä HKM, KA). Ensimmäisen maailmansodan jälkeen otetuissa kuvissa ei useimmissa näy kuviointia lainkaan. On kuitenkin olemassa ainakin yksi, todennäköisesti 1920-luvulla otettu kuva (HKM, KA,), jossa friisin kuviot näkyvät, vaikkakin heikosti, joten luultavinta on, että friisimaalausta ei missään vaiheessa ole tarkoituksellisesti peitetty päällemaalauksella. Se on haalistunut ja siksi sitä ei kaikista valokuvista pysty erottamaan. Kuviointia voi erottaa myös Faltinin todennäköisesti 1920-luvulla ottamassa valokuvassa (AA, KHI), mutta maalaus on niin haalistunut, että aiheesta ei

saa selvää.

Paitsi friisistä, joka ei kuulunut urakkasopimukseen, maalarit laskuttivat "friisien, koristeiden, kilpien uudelleen maalauksesta" sekä kalkkimaalilla tapahtuneesta marmoroinnista (94 neliösyltä) ja öljymaalauksesta (934 neliösyltä) "ovan taken" eli ilmeisesti vesikatkon yläpuolelle kohoavien attikoiden ja savupiippujen maalaustyöstä sekä pääsisäänkäynnin päällä olevan vaakunan maalauksesta (EA, VP 1891, SVA, 19, lasku 23.1.1891). Jotkut edellä mainituista yksityiskohdista ovat saattaneet unohtua urakkasopimuksesta, mutta koristeiden uudelleen maalaus viittaa siihen, että ensimmäiseen maalaukseen ei jostain syystä oltu tyytyväisiä. Alin maalikerros tällaisissa kohdissa on siis mahdollisesti alusta alkaen ollut peitettyinä.

Nyström teki vuosille 1901-1904 suunniteltuja korjaustöitä varten kustannusarvion, jota käsiteltiin valtiovaliokunnassa (EA, Valtiopäivät 1900, valt.valiok. painettu lausunto HKM:n ehdotuksesta 7). Lausunnossa todetaan että rakennuksen ulkomaalausta öljymaalilla ei enää saanut siirtää. Rakennuksen ulkoasun täydellinen puhdistus sekä koristeiden ja listoitusten tarkastus ja korjaus oli senkin takia välttämätöntä, että otsikkoryhmä nostettaisiin paikoilleen ennen vuotta 1904. Veistosryhmän vihkimistilaisuuden päivämäärästä päätettiin 21.9.1903, että se määrättäisiin, kunhan ulkomaalaustyöt olisivat hieman pitemmällä (EA, VP 1900, VV, otsikkoryhmätoimikunnan pk). Wuorio suoritti samana vuonna kapiteelien, vaakunafriisin ja muiden

koristeiden kultausta 1475 mk:n maksusta (konseptitilikirja 30.12.1903) sekä muuta ulkomaalausta hintaan 6912.50 mk (tilikirja 1891-1900).

Julkisivujen **kipsikoristeista** on varsin vähän yksilöityä tietoa, sillä Nikolai Beluginin kanssa solmittu urakkasopimus sisältää ainoastaan määräyksen, että koristeet tuli toteuttaa piirustusten mukaisesti. Pääsisäänkäynnin iso vaakuna ja sitä esittelevät hengettäret tilattiin erillistyönä Ville Vallgrenilta (rak.tk:n pk:t 27.9 ja 20.10.1890). Beluginilta on kuitenkin säilynyt lasku urakkasopimukseen sisällyttämättä töistä (EA, VP 1891, SVA, 19, lasku 2.1.1891), ja siinä on lueteltu useita koristeita, joita siis on muutettu tai lisäilty vahvistettuihin piirustuksiin rakennustöiden aikana (ks. liite).

Em. muutosten lisäksi Nyström ehdotti (EA, VP 1891, SVA, 19, luettelo toteuttamattomista töistä) lasikaton kipsisten akroterioiden korvaamista kestävämmillä sinkkisillä. Uudet koristeet toimitti peltiseppä Sohlberg v. 1891 (tilikonsepti 1888-1891, 24.12.1891).

3. Sisämaalaus

3.1. Keskitilat, käytävät ja portaat

3.1.1. Eteishalli ja 1. kerroksen käytävät

Urakkasopimuksen mukaan (Koskinen ja Wuorio) holvit piti maalata **liimaväreillä**. Vaipat tuli kauttaaltaan koristella erilaisilla, italialaisesta renessanssista peräisin olevilla kuvioilla. Ruoteet ja kapiteelit, jotka oli muotoiltu

plastillisesti, maalattaisiin usealla värillä, pronssattaisiin ja harjannekohtat kullattaisiin. Käytävien holvit piti kuitenkin koristella "yksinkertaisesti". Portaikon ylempien syöksyjen alaiset holvit piti koristella runsaammin kuin muut kattopinnat.

Pylväät ja seinäpilasterit sekä niiden piedestaalit piti pohjata ja maalata öljyvärillä marmorikuvioisiksi ja sen jälkeen lakata. (Toimenpide vahvistettiin suoritettavaksi eri maksusta. Rakennustoimikunnan pöytäkirja 20.10.1890).

Seinäpinnat piti maalattaman liimaväreillä. Niihin piti tulla noin 6 m korkea friisi, jossa olisi henkilösommitelmia (figurkompositioner). Friisin yläpuolelle maalattaisiin "perspektiivisesti" avautuvia aukkoja, joihin tulisi koristeellisia asetelmia. Liimavärimaalaus koski seinien ylempiä pintoja, rintapaneelikuvion yläpuolella, jossa väriksi määrättiin "vaaleampi Pompejin-punainen" ja koristeeksi "pienemmät" sapluunafriisit. Rintapaneeli, ovenkehukset (dörromfattningarna) sekä ovi- ja ikkunakomerot pohjattaisiin ja maalattaisiin öljyvärillä, marmoroitaisiin ja lakattaisiin kuten suuren portaikon pylväät (ks. näitä).

K. E. Ståhlbergin valokuvassa (MV, H0, KA, 1.4.58) häämöttää eteishallin lyneteissä asetelmamaalauksia: veistospäitä?, sfinksi?, maljakko tai vaasi kasveineen?. Maalauksen alapuolella seinäkentässä näkyy vaaleampi kaista. Keskellä kenttää sijaitsee maalattu vaakuna. Kuva on säätyvaltiopäivien ajalta, koska siinä näkyy myös pappissäädyn ilmoitustaulu. Sen sijaan ei kuvissa ole merkkejä henkilösommitelmia sisältävistä kuvanauhoista. On

mahdollista että niitä ei toteutettukaan, sen jälkeen kuin julkisivuun tuli henkilöaiheita sisältävät friisit.

Museovirastossa (hist. os., kuva-ark.) on kolmen kortin sarja, jonka kuvat oletettavasti ovat samanaikaisia, ja niistä yksi eteishallia esittävä kuva lienee sama kuin em. kuva, jossa näkyy peitettyjä maalauksia, vaikka rajaukset ovat erilaiset.

Vuonna 1899 Salomo Wuorio korjasi muiden Säätytalossa suoritettujen maalaustöiden yhteydessä eteishallin seiniä (S. Wuorion lasku 30.12.1899 ja tiliselvitys 1.1-7.6.1900).

Wuorion kustannusarvio maalaustöille, jotka piti suoritettaman vuosina 1901-1904, nousi lähes 36 000 mk:aan (EA, VP 1900, VV, lausunto HKM:n ehdotuksesta 7 - painettu). Eteishallissa suoritettiin 1904 maalausremontti, joka ilmeisesti kuului tähän Nyströmin tekemään uusimissuunnitelmaan. Pohjakerroksen käytävien ja eteishallin seinäkentät pohjattiin ja maalattiin "fina" (silopintaisiksi?) **öljyvärillä**. Kuvaus koskee yleensä talon keskellä sijaitsevia avoimia tiloja, eikä määritys "osittain yksinkertaisesti (i släta kulörer) kultauksin ja osittain koristellusti" sisällä sen yksilöidympää tietoa. Laskua voi tulkita siten että tässä vaiheessa ei olisi koskettu pohjakerroksen käytäväholvien maalaukseen, mutta sanonta lienee harhaanjohtava, koska ilmeisesti on ollut kysymys rakennuksen keskeisten osien sisustuksen melko täydellisestä uusimisesta alkuperäisestä poikkeavan koristelusuunnitelman ja väriohjelman mukaan.

Todennäköisesti on kuitenkin kysymys juuri siitä puna-

keltaisesta, selvästi heraldisesta maalauskoristelusta, joka edelleen on nähtävissä kaikkien kerrosten käytävissä. Seinäpintojen nykyisten maalauskoristeiden täytyy olla peräisin tästä vaiheesta, jolloin varhemmat illuusiomaalaukset todennäköisesti peitettiin. Myös holvien nykyisen maalauksen voi olettaa kuuluvan samaan aikaan.

Seinien maalaus pintaa (okrankeltaiset kentät) on 1960-luvulla paranneltu (suullinen tieto vahtimestari Gustav Backman 4.9.1987), ja tämä on tapahtunut lateksimaalialla? telalla sivellen.

Eteishallin kattomaalaukset, kuten myös pylväiden ja pilarien maalaus ovat mitä todennäköisimmin alkuperäisiä, mahdollisesti joskus puhdistettuja ja korjattuja.

Vuonna 1905 Nyström ohjelmoi korjauksen, joka eteishallin osalta lienee jäänyt kokonaan suorittamatta. Eteishallin lattia piti uusia "suomalaisella marmorilla" ja siihen liittyvät pylväiden ja seinien korjaus- ja maalaustyöt suorittaa. Nyström huomauttaa että alun perin työt tehtiin mitä suurinta säästäväisyyttä noudattaen (EA, VP 1900, VV, otsikkoryhmää koskevat paperit, Nyströmin muistio ja kustannusarvio 12.4.1905).

3.1.2. Pääportaikko

Urakkasopimuksen (Koskinen ja Wuorio) mukaan portaikon ensimmäisen lasikaton sapluunakuviointi piti maalata vaalealla lämpimänsävyisellä läpikuultavalla värillä. Puitteet, jotka piti tehdä osin puusta, osin raudasta, piti öljymaalata ja pronssata. Kovera friisi tasaisen lasikaton

alapuolella sekä siihen kuuluvat listat piti maalata **liimaväreillä** ja koristella kauttaaltaan rikkaalla italialaisella renessanssikuvioinnilla, johon kuului figuureja (figurer). Palkisto piti myös maalata **liimaväreillä**, sen friisit ja profiilit piti koristella ja kullata säästeliäästi.

Portaikon pylväiden käsittely määrättiin urakkasopimuksessa myös pohjustustöiden kohdalla. Ne piti pohjata (spattlas) vähintään neljään kertaan, hioa (vattslipas) sekä **öljymaalata** ja marmoroida, jonka jälkeen ne vielä piti lakata kahdesti. Pylväsvarsien alaosat ja baasit määrättiin koristeltaviksi runsaalla pronssilla ja kullalla. Piedestaalit ja kaide pääkerroksessa piti marmoroida **liimaväreillä**. Sivusyöksyjen alaiset holvit piti maalata **liimavärillä** ja koristella rikkaammin kuin muut ensimmäisen kerroksen holvit. Valurautapylväät, jotka kannattavat lepotasoa, oli maalattava **öljymaalilla** siten, että ne paikoitellen tehtäisiin monivärisiksi ja osittain pronssattaisiin ja kullattaisiin.

Suurta portaikkoa on myöhemmin osittain muutettu, mutta jotkut valokuvat esittävät sen alkuperäistä asua. Yhdessä museoviraston kortissa näkyy porrashuone renessanssikoristeluineen, ja siitä käy myös ilmi että palkistoon oli maalattu latinankielisiä sanoja (LABOR, PAX, jne.). Kuvasta näkyy myös että marmoroidut metopit ovat todennäköisesti olleet nykyistä tummemmansävyiset.

Helsingin kaupunginmuseon kuvassa (kuva-arkisto 36:253, neg.no 13619), jonka on ottanut Ståhlberg 1890, näkyy myös

metopien tummuus. Siitä erottaa myös että kaiteen marmoroitujen kenttien keskellä on ollut kiiltävät, siis todennäköisesti pronssilla tai kullalla käsitellyt ruusukkeet. Arkkitraavi ja erinäiset muut pinnat näyttävät pilkuttaen "marmoroiduilta" kuten nykyäänkin. Pylväät ovat olleet toisenlaiset kuin nykyään. Niiden kapiteelit näyttävät vaaleilta ja himmeiltä. Ne eivät siis ole olleet pronssilla tai kullalla käsiteltyjä. Varret ovat kokonaan kiiltävää marmoroitua pintaa, eikä urakkasopimuksessa mainitusta metallikäsitteystä ole merkkejä. Se on siis ilmeisesti jäänyt suorittamatta. Baaseja ei myöskään ole kokonaan pronssattu/kullattu, ainoastaan lehtikoristeltu alin torus on tummankiiltävä eli pronssattu/kullattu. Pilarit, joihin pylväät liittyvät, näyttävät marmoroiduilta. Kuvassa hämöttää myös lasi-ikkunan kuviointi erittäin heikkona.

Lasikatto uusittiin kolminkertaiseksi 1900, jolloin Nyström teki sen rakenteita varten uudet piirustukset. S. Wuoriolle maksettiin tuolloin yhteensä 6200 mk "etsatusta" lasikatosta (tiliselvitys 1.1-7.6.1900, Nyströmin lasku 25.1.1900, Wuorion lasku 17.2.1900). Wuorion laskussa mainitaan että katon sininen ja keltainen väri uusittiin (omsatt) värillisellä lasilla. Vaikuttaa siltä että kyseessä on virhe ja että "sinisen" sijasta po. "punainen". Samalla suoritettiin myös korjausmaalausta eteishallissa ja portaikossa (Wuorion lasku 30.12.1899, tiliselvitys 1.1-7.6.1900).

Vuosina 1901-1904 suoritettaviin töihin (ks. EA, VP 1900,

valt.valiok. painettu lausunto HKM:n ehdotuksesta 7) kuului ilmeisesti myös pääportaikon uusiminen, joka tapahtui 1904. Aikaisemmin koristemaalattu kovera friisi varustettiin kipsisellä kasettirelieffillä, jonka Wuorion alihankkijana teki H. Grönlund. Lex-ryhmän lavastukseen kuuluva draperiakoristelu kullattiin, samoin pylväiden kapiteelit ja baasit, todennäköisesti myös plintit, vaikka niitä ei erikseen mainita. Jotkut pilarit portaikon alaosassa marmorointiin uudestaan ja lakattiin. Kaikki porraskaiteet maalattiin öljyvärillä "hienoiksi" (erittäin sileiksi?) (Wuorion lasku 15.12.1904, H. Grönlundin lasku 29.10.1904).

Wuorion laskun erittelystä ei selvästi ilmene uusittiinko pääportaikon maalaus kokonaan, mutta todennäköisesti näin tehtiin. Esimerkiksi metopit on saatettu juuri tässä yhteydessä tehdä samansävyisiksi kuin triglyfit ja muut vastaavat pinnat. Nykyinen maalikerros näyttää ainakin paikoitellen suoraan rappauspinnalle sivellyltä, mutta esimerkiksi triglyfifriisin maalipinnan alta paistaa läpi punertava marmorointi, kun taas portaikon itäisten pilareiden maalin alta paljastuu okransävyinen vanhempi marmorointi.

Portaiden alla olevat tilat, jotka nykyisin ovat komeroita, on maalattu samalla harmaalla pilkuttamalla ja roiskuttamalla tehdyllä "marmoroinnilla" kuin muut portaikon tällä tavalla käsitellyt osat. Porrastasanteen alusta on siis saattanut olla avoin vielä 1904, jos kyseinen maalaus kuuluu tuolloin suoritettuun maalauksen uusimiseen.

3.1.3. Toisen kerroksen käytävät, lehteriportaikko ja lehterikäytävät

Urakkasopimuksessa (Koskinen ja Wuorio) määrättiin että toisen kerroksen, lehterikerroksen sekä pienen portaikon katot ja seinät piti maalata **liimaväreillä**. Seiniin on ilmeisesti maalattu rintapaneelikuvio, mutta muuten ne ovat olleet koristelemattomat. Kattoihin ja porrasholveihin piti tulla yksinkertainen koristemaalaus. Kaikki ovi- ja ikkunakehykset sekä -komerot **öljymaalattiin**. Myös portaiden ikkunoiden maalaus matalla **öljymaalilla** teetettiin Wuoriolla (EA, VP 1891, SVA, 19, lasku 23.1.1891).

Vuonna 1904 maalattiin pienen portaikon kahden ylimmän kerroksen katot ja seinät uudestaan **öljyvärillä**, samoin lehterikäytävien seinät. Koristeluna käytettiin osittain vain kultaa, mutta osittain käytettiin myös kuviointia. Portaikkoon tuli myös marmorointia, joka lakattiin. Lehteriportaikon alimman kerroksen (pihalta ensimmäiseen kerrokseen) maalaus tyydyttiin pesemään, mutta lehterikäytävien ovet maalattiin (Wuorion lasku 15.12.1904).

Vaikuttaa siltä että nämä rakennuksen osat, ainakin lehterikäytävät, ovat tänä päivänä tässä maalausasussa. Lehteriportaikon ja lehterikäytävien seinistä löytyy tumma tiilenpunainen liimavärikerros? nykyisen maalauksen alta. Lehterikäytävissä tämä maalaus on samanlainen punakeltainen seinäkenttäkuviointi ohuine kultajuovineen kuin ensimmäisen kerroksen käytävissä, mutta lehterikäytävien seiniä ei ilmeisesti ole myöhemmin paranneltu. Ovet jotka lehterien puolella ovat vielä alkuperäisessä maalissaan, on käytävien

puolelta sivelty vaalealla kiiltävällä öljymaalilla.

3.2. Ensimmäinen kerros: huoneet 1 - 12

Urakkasopimuksen (Koskinen ja Wuorio) määräykset näiden huoneiden kohdalla ovat samat. Katot ja kattolistat piti koristaa kuviofriiseillä, ruusukkeilla ja kulmakuvioilla (hörnstycken). Maalaus tuli tehdä liimaväreillä, samoin seinien maalaus. Nämä piti jäsentää yksinkertaisin sapluunakuvioin koristelluihin kenttiin ja rintapaneeliin, pikakirjoittajien toimistoa (stenografkansliet - sijainti?) lukuunottamatta. Ovi- ja ikkunakomerot maalattaisiin öljyvärillä, kuten myös ovenkehukset.

3.2.1. Valiokuntahuoneet (1, 7, 8, 11, 12)

Näihin huoneisiin Nyström 1899 piirsi friisit, jotka Wuorio maalasi öljyväreillä, samoin kuin huoneiden seinät (tiliselvitys 1.1-7.6.1900, Nyströmin lasku 25.1.1900, Wuorion lasku 30.12.1899).

Huone 1 (valtiovaliokunnan huone?). Vaalea leijonakuvioitu friisi ja harmaamaalattu palmettinauha lienevät peräisin vuoden 1899 maalauksesta. Seinien maalaus on uusittu.

Huone 7 (valiokuntahuone). Maalattu akantusfriisi, harmaamaalattu munasauvakuvio sekä pursotettu kipsikuvio lienevät peräisin vuoden 1899 maalauksesta. Katossa on aikaisemmin (alkuperäinen maalaus?) ollut sapluunakuviointi (kultaist tärhdet harmaalla pohjalla). Seinämaali on ehkä vuoden 1899.

Huone 8 (valiokuntahuone). Maalattu friisi (palmetti, siivekäs pyörä, tyylitelty viljalyhde), katon pursotettu

kipsikuvio, harmaamaalattu munasauva sekä seinäpintojen maali lienevät peräisin vuoden 1899 uudelleen maalauksesta. Katto on varhemmin (alkuperäinen maali?) ollut sapluunakuvioitu tummahkon punaisen ja harmaankirjavaksi.

Huone 11 (valiokuntahuone). Harmaamaalatut akantusfriisi ja katon meandernauha näyttäisivät kuuluvan vuoden 1899 maalaukseen, mahdollisesti myös kattokruunun ruusuke. Seinäpintojen maalaus on uusittu.

Huone 12 (valiokuntahuone). Maalattu vaakunafriisi ja katon pursotettu kipsikuvio lienevät vuodelta 1899. Seinäpintojen maali on uusi. Ovisyvennyksen reunasta löytyy alempia maalikerroksia. Alinna näyttäisi olevan tumma harmahtavanruskea maali (öljymaali?), johon kuuluu viistotun pielen kultaus. Seuraava kerros on voimakkaan sävyinen okra, joka voisi kuulua samaan vaiheeseen kuin friisit. Päällimmäinen kerros on ruskea lateksi.

3.2.2. Pikakirjoittajien huoneet (4, 5, 6)

Näiden huoneiden katot ja seinät on maalattu uudelleen ja koristeltu yksinkertaisilla kuvionauhoilla 1904 (Wuorion lasku 15.12.1904).

Huone 4 (pikakirjoittajien huone). Vanhoja maalauksia ei ole esillä.

Huone 5 (pikakirjoittajien huone). Seinien kuviofriisi ja kellervä maali voivat olla peräisin vuoden 1904 maalauksesta.

Huone 6 (pikakirjoittajien huone). Yksinkertainen maalattu friisi ja vaaleanvihreä seinämaali lienevät vltta 1904.

Kuitenkin sekä friisi että seinät ovat jäljistä päätellen saaneet nykyisen maalinsa ennen kuin huoneessa aiemmin olleet kirjahyllyt on asennettu.

3.2.3. Huone 2 on mahdollisesti toiminut valiokuntahuoneena eikä pikakirjoittajien huoneena, sillä sen osittain säilynyt koristemaalaus, akantus- ja palmettifriisit, on samaa tyyliä ja siis ehkä myös samaa vaihetta kuin valiokuntahuoneiden vuoden 1899 koristelu.

3.2.4. Pieni ravintolasali (9)

Huoneen katto ja seinät maalattiin ja koristeltiin uudelleen **öljymaalilla** 1904 (Wuorion lasku 15.12.1904). Huoneessa ei nykyisin ole näkyvissä vanhaa maalausta.

3.2.5. "Konesali" (3)

Konesalin pintakäsittelystä ei ole mainintaa urakkasopimuksessa, mutta rakennustoimikunta määräsi erikseen se maalaamisesta **kalkkimaalilla** (rak. tk:n pk 16.12.1890), josta myös esitettiin lasku (EA, VP 1891, Säätytalovaltuuskunnan asiakirjat, 19, lasku 23.1.1891).

Oletettavasti huone on maalattu uudestaan 1904 samalla kuin pikakirjoittajien huoneet, koska sen seiniä koristaa samanlainen kuviofriisi kuin huoneen 5. Nykyisen maalipinnan alta tulee näkyviin tumma tiilenpunainen värikerros, joka vaikuttaa kalkkimaalilta.

3.2.6. Ravintolasali (10)

Urakkasopimuksen (Koskinen ja Wuorio) mukaan piti ravintolasalin kattopalkit, ovet ja ovenkehykset maalata puujäljitelmänä. Katto- ja seinäpintoihin piti **liimaväreillä** maalata friisejä, kulmakuvioita (hörnstycken) ja koristeita.

Pylväät piti maalata öljyvärillä monivärisiksi. Ovi- ja ikkunasyvennykset sekä ovenympärykset piti myös maalata öljyvärillä.

Rakennustoimikunta määräsi lisäksi öljyväripaneelit maalattaviksi salin seiniin (rak. tk:n pk 16.12.1890). Laskussa mainitaan myös pilasterit, kierreportaat, kaappi sekä hissi maalatuiksi öljyväreillä (EA, VP 1891, Säätytalovalt.k:n asiakirjat, 19, lasku 23.1.1891).

V. 1899 seinät ja lattia maalattiin uudestaan, kun taas kattoa, ikkunoita ja ovia puhdistettiin ja paranneltiin (Wuorion lasku 30.12.1899).

Niihin maalaustöihin, jotka Wuorio 1904 suoritti ilmaiseksi, kuului ravintolasalin seinien maalaus kahteen kertaan "aidolla tummanpunaisella maalilla" (Wuorion lasku 15.12.1904).

Katon irronneen ruusukkeen alta paljastuu vanhempia maalikerroksia. Harmaan, vaalealle pohjalle maalatun sapluunakoristelun (viiniköynnös tms.) päällä on punainen maalikerros, sen päällä taas nykyinen vaalea kattomaali.

Seinistä paljastuu punaisen värikerroksen alta tummat, harmahtavat lehväkoristeiset seinäkentät ja niiden tumman viininpunaiset reunukset.

Arkistotietojen mukaan seinät maalattiin, paitsi rakennuksen valmistuessa, vuosina 1899 ja 1904, viimeksi mainittuna vuonna punaisiksi. Mitä kaikkea 1899 tehtiin ei ole tarkkaan selvinnyt.

	1890	1899	1904
seinät	tumma harmaa + viininpun. boordi (+ nyk. friisi?)	?	punaiset
pilasterit	puujäjitelmämaal.	-	-
katto	sapluunakuvio	puhdistus	korjattu +paranneltu

Katon punainen maali olisi tässä tapauksessa myöhempi kuin seinien.

3.3. Toinen kerros (13-23)

3.3.1. Valiokuntahuoneet (17,18)

Urakkasopimuksen (Koskinen ja Wuorio) määräykset näiden huoneiden maalauksesta ovat samat kuin ensimmäisen kerroksen valiokuntahuoneiden (ks. 3.2.1). Toisen kerroksen valiokuntahuoneiden uudelleen maalaus tapahtui vasta 1904, jolloin ne **öljymaalattiin** ja koristeltiin (Wuorion lasku 15.12.1904). Ohjelma on ilmeisesti kuitenkin ollut sama kuin aiemmin koristeltujen huoneiden, ja kyseessä olisi siis yhden ja saman sisäremontin myöhempi vaihe.

Huone 17. Vuoden 1904 uudistuksessa huone ilmeisesti maalattiin punaruskealla värillä ja varustettiin nykyisinkin esillä olevalla friisillä. Seinäpintojen maalikerros on sittemmin uusittu, mikä näkyy mm. siitä, miten maalipinta liittyy friisiosaan, jota ei ole tehty uudestaan. Tämä uudelleen maalaus on tapahtunut ennen kuin vahtimestari Gustav Backman 1945 tuli taloon, sillä hänen aikanaan

huoneen maalausta ei ole uusittu (Gustav Backmanin haastattelu 4.9.1987). Maali onkin erilaista kuin talon 1960-luvulla uusittujen pintojen ja lisäksi siveltimellä vedetty.

Huone 18. Huoneessa on 1960-luvulla ollut siivousvälineiden kuumenemisestä johtunut tulipalo, jonka jäljiltä seinät on maalattu uudestaan (Gustav Backmanin haastattelu 4.9.1987). Vaakunakoristelu on todennäköisesti vuoden 1904 maalauksesta peräisin. Katosta paljastuu nykyisen pinnan alta vaaleanharmaa ja ruskehtavan kellervä sapluunakuviointi, joka muistuttaa ravintolasalin vastaavaa kuviointia. Ilmeisesti on kysymys alkuperäisestä vuoden 1890 maalauksesta.

3.3.2. Talonpoikien ja porvariston eteishuoneet ja kansliat (14, 16, 19, 21)

Urakkasopimuksessa (Koskinen ja Wuorio) nämä huoneet määrättiin maalattaviksi samalla tavalla eli katot piti **liimaväreillä** kauttaaltaan koristella italialaiseen renessanssityyliin. Seinien yläosat piti maalata sileiksi **liimavärillä** ja koristaa friisein, jotka samoin kuin kattolistat tuli koristemaalata. Seinien alaosat **öljymaalattaisiin** ja jaettaisiin yksinkertaisesti koristelluihin kenttiin.

Vuonna 1899 huoneiden seinät ja kattolistat maalattiin ja koristeltiin **öljyvärillä** samalla kuin katot, ikkunat, ovet ja lämpöjohtojen kaapit puhdistettiin ja niitä paranneltiin (Wuorion lasku 30.12.1899).

Eteishuoneet (14, 19)

Kattoja on paikattu ja paranneltu myös 1904 (Wuorion lasku 15.12.1904).

Nykyinen maalaus saattaa läheisesti muistuttaa huoneiden alkuperäistä asua, mutta kattoja on myöhemmin vähintäänkin puhdistettu ja muita pintoja on ilmeisesti korjailtu ja/tai uusittu. Myöskään seinien paneelimaalausta ei enää ole näkyvissä.

Talonpoikaissäädyn kanslia (16)

Huoneen maalipintoja on ilmeisesti käsitelty kuten eteishuoneiden (ks. 3.3.2), mutta sen lisäksi tässä huoneessa on ovisyvennykset kehystetty puisilla, marmoria tai muuta kiveä jäljittelevillä listoilla. On mahdollista että myös muissa tämän sarjan (3.3.2) huoneissa on ollut samanlaiset kehyslistat.

Seinien maali on uusi.

Porvarissäädyn kanslia (21)

Katon koristemaalauksia lienee korjailtu. Seinät on maalattu uudestaan matalla ruskealla maalilla.

3.3.3. Pappissäädyn kanslia ja eteishuone (13, 22)

Urakkasopimuksen (Koskinen ja Wuorio) määräyksissä nämä huoneet eivät erotu muiden säätyjen vastaavista tiloista. Kuitenkin kattojen kipsirusukkeet, joita muiden säätyjen kokoussalien sivutiloissa ilmeisesti ei ole ollut, lienevät alkuperäisiä. (Beluginin lisälaskuun kuuluu mm. 10 kattorusuketta, ks. liite, ja sekä Sanduddin tapettitehdas että Julius Tallberg toimittivat rakennustyömaalle

kattoruusukkeita, raktk:n tilikonsepti. Todennäköistä on kuitenkin että viimeksi mainitut ovat kattovalaisimia varten valmiina ostettuja koristeita. Beluginin lisälaskun ruusukkeiden määrä on liian pieni tarkoittaakseen molempien huoneiden kattokoristeita.)

Korjaustöistä, joita Nyström oli suunnitellut vuosille 1901-1904, pidettiin valtiopäivillä 1900 mm. papiston sivuhuoneiden puhdistustöitä kiireellisinä (EA, VP 1900, valtioval.k:n mietintö 11 HKM:n ehdotuksesta no. 7). Kuitenkin vaikuttaa siltä että töihin päästiin käsiksi vasta 1904, jolloin sekä seinät että katot näissä huoneissa käsiteltiin eli mahdollisesti maalattiin uudestaan (Wuorion lasku 15.12.1904). (V. 1907 papiston eteishuoneen seiniä korjattiin mutta vain hyvin pienen summan edestä, Wuorion lasku 31.12.1907. Samassa yhteydessä korjattiin ilmeisesti kanslian eli f.d. prästeståndets utskottsrum katon kipsikoristeita ja ja öljymaalausta, mutta tämäkään toimenpide ei ollut niin kallis, että kyseessä olisi voinut olla varsinainen uusiminen, Wuorion lasku 14.3.1908.)

Kansliahuone 13. Nykyisen maalipinnan alta paljastuu seinän alaosasta maalattu ooteraus. Ovisyvennyksen kulmaviisteestä paljastuu kultamaalia, jonka päällä on ruskea maalikerros. Sen päälle on vedetty aivan uusi ruskea maali. Jos kultajuovaa verrataan huoneen 12 vastaavaan koristeeseen, voidaan arvella että ooteraus ja siihen kuuluva viisteen kulta olisivat alkuperäiseen maalaukseen kuuluvia. Ruskea päällemaalaus saattaisi olla peräisin vuodelta 1904. Ooterauskuvio sopii yhteen

urakkasopimuksessa mainittujen öljymaalattujen paneelijäljitelmien kanssa.

Eteishuone 22. Tästäkin huoneesta löytyy tummaa ruskeata maalia ja siihen mahdollisesti liittyvä viisteen kultajuova. Tämä maalikerros on peitetty vaaleanharmaalla maalilla.

3.3.4. Talonpoikien ja porvariston kokoussalit (15, 20)

Nykytilanteen vertailu urakkasopimuksen määräyksiin osoittaa että kaikista Säätytalon tiloista kokoussalit ja niihin kuuluvat lehterit ovat parhaiten säilyneitä tai tietoisesti alkuperäisen näköisinä säilytettyjä.

Sopimuksessa (Koskinen ja Wuorio) sanotaan että kattokentät maalattaisiin öljyvärillä "taiteellisesti tehdyin hahmoin". Kehystävät osat, kaikki listat sekä palkit piti maalata liimaväreillä runsaasti koristellen. Kattoruusukkeet piti kullata.

Seinien yläosat puupaneelin yläpuolella piti maalata ja koristella runsain kuvioin liimavärillä. Pitkien seinien yläosaan piti kuitenkin tulla "taiteelliset figuurikompositiot", jotka maalattaisiin öljyvärillä kullatulle taustalle, joka jäljittelisi mosaiikkia.

Pilasterien kapiteelit piti tehdä usealla värillä, ja kaikki listat tuli koristella. Koristeiden harjanteet piti kullata. Pitkien seinien lämpökaappien yläpuolella sijaitsevat komerot piti koristemaalata.

Päinvastoin kuin talon useimmat ovet ja ikkunat, joiden maalaus liitettiin Siveniuksen urakkaan, näiden salien puupinnat annettiin Koskisen ja Wuorion maalattaviksi, jotta

ne öljymaalattaisiin ja koristeltaisiin sopusoinnussa muun sisustuksen kanssa.

Lämpökaappien suojukset piti öljymaalata ja koristella rikkaasti pronssia ja kultausta käyttäen.

V. 1904 salien maalausta paranneltiin (Wuorion lasku 15.12.1904). Työ on ilmeisesti ollut vähäpätöinen, sillä seuraavana vuonna Gustaf Nyström teki muistion ja kustannusarvion Säätytalon korjaustöitä varten, joihin kuului erinäisiä parannuksia kokoussalien sisustukseen. Kokoussalit piti maalata, ja erityisesti mainitaan talonpoikais- ja porvarissäätyjen salien katot. Tarkoituksena oli suorittaa erityisiä stukkitöitä salien katoissa akustiikan parantamiseksi. Sileää öljyvärripintaa johon kuului säästeliäs koristus ja kultaus piti sivellä saleihin ja lehtereille. Samassa yhteydessä ikkunoihin piti asentaa lasimaalauksia, joiden väritys olisi rauhallinen ja hillitty (matta färger). Tämä oli kuulunut jo alkuperäiseen suunnitelmaan, mutta jäänyt tekemättä. Toimenpide oli tarpeellinen liian kirkkaan valon vähentämiseksi (EA, VP 1900, valtioval.k., 19, Säätytalon otsikkoryhmää kosk. asiakirjat, Gustaf Nyströmin muistio 12.4.1905). Työt lienevät jääneet suorittamatta.

V. 1910 talonpoikaissäädyn salissa neljä seinäkenttää pinnoitettiin paksulla kankaalla ja maalattiin kahdesti kullalla. Kysymyksessä on ilmeisesti ollut jonkinlainen näyttelytausta, tilapäinen tai pysyväksi aiottu, valokuvia varten (Aug. Lindholmin lasku 2.12.1910, Wuorion lasku 14.12.1910).

3.3.5. Pappissäädyn kokoussali (23)

Papiston salista sanotaan urakkasopimuksessa (Koskinen ja Wuorio) että siihen tehtäisiin lautakatto, joka lakattaisiin kolmasti ja laseerattaisiin yhdellä sävyllä. Suunnilleen joka kolmanteen lautaan piti tulla runsasta koristelua, kun muihin tulisi viivakuviointia. Kattokenttien kehyslistat sekä palkit piti pohjustaa (spattlas) sekä öljymaalata eri sävyin. Erinäiset osat piti koristaa sapluunakuviointin, jotka jäljittelisivät upotustyötä.

Kattolista oli tarkoitus rapata kalkkilaastilla, jonka jälkeen se öljymaalattaisiin puuta muistuttavaksi upotuskuviointin ja koristelluin profiilein.

Seinien yläosat rintapaneelin yläpuolelta piti maalata liimavärein. Kentät maalattaisiin "i hög, ('äktä') färg", ja kaikille pinnoille tulisi sapluunakuviointia. Listat ja kehykset tehtäisiin monisävyisiksi ja koristelluiksi. Ruusukkeet ja koristeiden harjannekohtat kullattaisiin.

Näihin määräyksiin rakennustoimikunta teki pieniä muutoksia. Kattokenttiin (takfyllningarna) pingoitettaisiin kangasta ja seinien yläosat öljymaalattaisiin (rak.tk:n pk. 1.9.1890).

Papissäädyn kokoussalista on olemassa Ståhlbergin ottama valokuva (ks. aikaisemmin mainittu kolmen kortin sarja, MV, HO, KA). Siinä näkyvät salin koristemaalaukset. Maalatuista rintapaneelista näkyy, että sen kehykset ja pystypeilit ovat olleet vaakapeilejä tummemmat.

V. 1904 salin maalauksia paranneltiin (Wuorion lasku

15.12.1904). Nykyinen asu on ilmeisesti lähes sama kuin vuoden 1890.

3.4. Kolmas kerros: lehterit

Maalaustyö lehtereillä näyttää uusitun jo rakennusvaiheessa, koska ensimmäinen seinäväri on ilmeisesti ollut liian tumma. Kaikki penkit maalattiin pähkinäpuuta (valnöt) muistuttaviksi (EA, VP 1891, Säätytalovalt.k:n asiakirjat, 19, lasku 23.1.1891).

3.4.1.. Talonpoikaissäädyn ja porvarissäädyn kokoussalien lehterit

Urakkasopimuksen mukaan katot piti maalata liimaväreillä yksinkertaisin koristein. Kattolistojen maalauksen piti noudattaa salin vastaavaa maalaustapaa. Seinäpinnat sivelttäisiin sileiksi liimavärillä.

Lattioita ja penkkejä on maalattu uudestaan 1904 (Wuorion lasku 15.12.1904), mutta muuten nämä tilat näyttävät ovien lehterinpuoleista maalipintaa myöten olevan kutakuinkin alkuperäisessä asussa.

3.4.2. Pappissäädyn kokoussalin lehteri

Katot piti urakkasopimuksen mukaan (Koskinen ja Wuorio) maalata liimavärillä sävyyn, joka sopisi salin kattoon. Kattolistat maalattaisiin liimavärillä runsaasti koristellen, mutta seinäpinnat vedettäisiin sileiksi liimavärillä kuten isojen salien lehterinseinät.

Vuonna 1904 lehterin katto ja seinät öljymaalattiin vaaleilla sävyillä (ljusa kulörer). Myös penkit maalattiin uudestaan (Wuorion lasku 15.12.1904).

3.5. Kellarikerros

Urakkasopimuksessa (Koskinen ja Wuorio) määrättiin että kaikki huoneet ja käytävät piti maalata **liimavärillä** käyttäen seinissä ja holveissa eri sävyjä sekä korostaen niiden liittymäkohtaa viivalla. Ainoastaan ravintolan keittiö maalattiin kokonaan **öjyvärillä** kahteen kertaan käsittelemättömälle pohjalle.

Koskisen ja Wuorion lisälaskuun sisältyy kellarikerroksen maalausta liimaväreillä (EA, VP 1891, SVA, 19, lasku 23.1.1891). Rakennustoimikunta oli ehkä halunnut muuttaa väriä, jolloin maalarit olisivat joutuneet maalaamaan jotain uudestaan urakkasopimuksen yli. Muuten on hieman vaikea ymmärtää syytä lisälaskutukselle.

V. 1894 tehdyssä tarkastuksessa todettiin että kellarikerroksen **asuinhuoneissa** piti suorittaa melko täydellinen korjaus. Lattiat piti purkaa, tehdä uudestaan ja tiivistää, seinät tapetoida sekä keittiönseinät ja katot maalata. **Arkiston** asfalttilattia piti uusia, koska maatyteen alla oli laskenut (tarkastuskertomus 8.5.1894). (Henkilökunnan asuntojen maalauksesta ja tapetoinnista sekä samalla tapahtuneesta kahden valiokuntahuoneen katon korjauksesta Wuorion lasku oli n. 660 mk; tilikirja 1891-1900).

V. 1899 käytävien seinät, ovet ja ikkunat maalattiin **öljyvärillä**, samoin ravintolan keittiö (stora köket) sekä **arkiston eteiskäytävän** seinät, ovet ja ikkunat (Wuorion lasku 30.12.1899).

Samana vuonna suoritettiin Wuorion toimesta seuraavat

korjaukset **talonmiehen asunnossa**: asuinhuoneen katon pohjaus ja maalaus **liimavärillä**, paneelin pohjaus ja maalaus kolmeen kertaan **öljyvärillä**, ikkunasyvennysten maalaus "med plattor" eri värisävyillä (maalattu paneelikuvio?), kolmen oven ja jalkalistojen uudelleen maalaus, seinien käsittely **öljyvärillä** tapetoinnin pohjaksi sekä keittiön paneloinnin maalaus yhteen kertaan **öljyvärillä**. Tapettia kului 35 m ja reunusta 30 m.

Lämmittäjän asunnossa tehtiin samat korjaukset katossa ja ikkunasyvennyksissä. Kaksi ovea maalattiin osittain uudestaan. Keittiöpaneeli ja jalkalistat maalattiin kuten talonmiehen asunnossa. Tapettia ja reunusta kului suunnilleen saman verran kuin tässä (Wuorion lasku 30.12.1899).

V. 1904 maalattiin kellarikerroksessa **öljyvärillä** kahdesti pienemmän keittiön katto ja seinät, hissihuoneen etutila (förrum i hissrummet) sekä käytävän sisäosa (inre delen). Kaikki ikkunat maalattiin eri sävyillä (Wuorion lasku 15.12.1904).

V. 1905 suoritettiin **talonmiehen asunnossa** jälleen korjauksia. Katto maalattiin valkoiseksi **liimavärillä**, seinät tapetoitiin, paneeli maalattiin vaalealla **öljyvärillä**, 2 ikkunaa pohjattiin ja maalattiin vaaleansävyisiksi, samoin 2 1/2 ovea. Keittiön katto maalattiin valkoisella **öljyvärillä**, myös lattia ja jalkalistat maalattiin (D. Johanssonin lasku 19.6.1905).

Samana vuonna Wuorio korjasi **vahtimestarin ja lämmittäjän asuntoja sekä pesutupaa**. Vahtimestarin herrainhuoneen ja

kulmahuoneen katto silotettiin ja pohjamaalattiin öljyvärillä, jonka jälkeen ne maalattiin liimavärillä. Seinät tapetoitiin, jalkalistat maalattiin, kolme ikkunaa kitattiin ja maalattiin kahdesti värillisiksi (i kulör), 4 ovenpuoliskoa maalattiin samalla tavalla, keittiön katto maalattiin öljyvärillä ja eteisen seiniä paranneltiin. Lämmittäjän asunnossa tehtiin samanlaisia korjauksia ja pesutupa pohjattiin ja maalattiin liimavärillä (Wuorion lasku 31.12.1905).

V. 1910 Wuorio korjasi rakennuksen takaovia, jotka oottrattiin tammea jäljitteleviksi (Wuorion lasku 14.12.1910).

3.6. Käymälät

/Kaikkia käymälöiden maalausta koskevia tietoja ei ole merkitty muistiin ajanpuutteen vuoksi./

Urakkasopimuksessa (Koskinen ja Wuorio) kaikki käymälät kattoja ja väliseiniä myöten määrättiin maalattaviksi 2 kertaa öljymaalilla ilman pohjustusta. Käymälöiden ikkunamaalaus teetettiin, kuten myös portaikon, Wuoriolla, joka lisälaskussaan mainitsee ne maalatun (ströplade) matalla öljyvärillä (EA, VP 1891, SVA, 19, lasku 23.1.1891).

V. 1904 kolmessa käymälässä (sijainti?) pohjattiin ja maalattiin sileiksi (fina) emalivärillä katot ja seinien yläosat (Wuorion lasku 15.12.1904).

3.7. Sijainniltaan määrittelemättömät tilat

V. 1905 kirjaston katto ja seinät maalattiin liimavärillä

(Wuorion lasku 31.12.1905).

V. 1904 Wuorio ilmoitti laskussaan puhdistaneensa 6 huonetta ensimmäisessä kerroksessa ja maalanneensa uudestaan niiden kattojen kipsiornamentit. Samalla kertaa liike maalasi rautatievaliokunnan huoneen uudestaan tummalla värillä ja koristi seinän yläreunan(?) viivalla (Wuorion lasku 31.12.1904).

Katot kolmessa ulkoeteisessä puhdistettiin ja maalattiin uudestaan (Wuorion lasku 31.12.1905)

Seuraavista suurehkoista maalaustöistä ei ole selvinnyt mihin ne kohdistuivat:

-maksettu Wuoriolle erilaisista maalaustöistä 14.4.1894 340 mk ja 31.12.1894 3041.10 mk (tilikirja 1891-1900)

-maalaustöitä kustannusarvion 1.9.1910 mukaan sekä tapetteja ja mattoja 1239.85 mk (Wuorion lasku 14.12.1910).

LÄHTEET

Asiakirjat ja kuvat

Eduskunnan arkisto (EA)

Säätytaloa koskevat paperit 1888-1910. Kolme kansiota. (Ellei toisin ole mainittu, asiakirjat joihin viitataan löytyvät tästä kokoelmasta.)

Valtiopäivät (VP) 1891. IV. Valiokunnat. 10.

Säätytalovaltuuskunnan asiakirjat (SVA). Sarjamerkki 19

Valtiopäivät 1900. IV. Valiokunnat. 4. Valtiovaliokunta f. Säätytalon otsikkoryhmää koskevia asiakirjoja. Sarjamerkki 19.

Helsingin kaupunginmuseo (HKM). Kuva-arkisto (KA)

Museovirasto (MV). Historian osasto (HO). Kuva-arkisto (KA)

Åbo Akademi (ÅA). Konsthistoriska institutionen (KHI)

Suulliset tiedot

Vahtimestari Gustav Backman 4.9.1987

Helsingfors den 2 Januari 1891

AKNING

för Tillkomna gipsarbeten till Ständerhuset Deb^t
af Skulptör N. Belugin

Eng & Ståhlberg, H:fors.

		Mark	Penn	Mark	Penn
2	styck ornament på attikorna i	20		40	
12	lip meter ala greque ofvan fönstren i peristylen	2	50	30	
24	" " " orlistor till kömpartiernas fönster	1		24	
3	styck prydnader under fönsterbänkerna i andra				
2	" " emblemer i våningen i	65		195	
2	" " emblemer på kullrudfasaden under andra våningens fönster i	45		90	
1	" " ny modell till liljorna på första våning				
3	fönster	8		8	
35	meter ornerad fris omkring ingångsdörrarna	6	60	231	
29	" " ornerad yta under arkitraven med				
32	tyglor i tvärlinjen mellan kolonnerna	4	40	127	60
32	stycken konsoler under läktaretrapparnas podester i	4		128	
4	stycken D: D: D:	8		32	
10	" " rosetter under takbjelkarna i	1	50	15	
10	" " ornerade doriska kolonnkapitel	10		100	
60	" " takrosetter i 1 ^{sta} våningens kvälf	3		180	
	Tillskott för modellkostnad till orna- menten ofvan sidofasadernas fönster			150	
	Summa			1350	60 p.
	(Ett tusen trehundra femtio mark, sextio penn)				